

INTERVJU **Andrej Plenković**, potpredsjednik Odbora **Podnošenje zahtjeva za prekretnicu za europsku**

• Razgovarao: Dragan Bradvica
• dragan.bradvica@dnevni-list.ba

BRUXELLES – Hrvatski europarlamentarac Andrej Plenković, potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta, u intervjuu za Dnevni list govori o europskom putu BiH, izazovima na tom putu, kao i budućnosti Unije.

Podnošenje zahtjeva za članstvo predstavlja europski iskorak – možda i najveći prekretnički trenutak nakon Daytonskog sporazuma za BiH – izraz je povjerenja EU i potvrda napretka u provođenju Reformske agende usvojene konsenzusom svih političkih aktera i institucija u zemlji. Naglašava kako u EU prevladava stav da je dvadeset godina od Daytonsko-pariškog sporazuma koji je bio preduvjet mira i stabilnosti danas nužna preobrazba BiH u modernu i funkcionalnu europsku državu. Smatra kako će to biti moguće jedino uz punu predanost ključnih državnih institucija radu na reformama i europskom putu zemlje, te ostvarivanju jednakopravnosti svih triju konstitutivnih naroda i ostalih. Također, ističe kako hrvatski zastupnici u Europskom parlamentu kontinuirano nastoje emancipirati europskim kolegama kako bi bila povijesna nepravda da BiH bude zadnja u nizu europske integracije zemalja jugoistočne Europe prema EU.

Trebamo li žuriti sa podnošenjem zahtjeva za članstvo u Europskoj uniji, iako još uvijek nismo ispunili tri preduvjeta – uspostava efikasnog mehanizma koordinacije, prilagodba SSP-a i značajan napredak u provedbi reformi?

- Izuzetno sam zadovoljan da će u dogovoru s nizozemskim predsjedništvom Vijeća EU 15. veljače u Bruxellesu, predsjedatelj Predsjedništva BiH Dragan Čović formalno podnijeti zahtjev BiH za članstvo u EU ministru vanjskih poslova Nizozemske Bertu Koendersu, a u prisutnosti Visoke predstavnice Federice Mogherini i povjerenika Johannes Hahna. Ovakav europski iskorak – možda i najveći prekretnički trenutak nakon Daytonskog sporazuma za BiH – izraz je povjerenja EU i potvrda napretka u provođenju Reformske agende usvojene konsenzusom svih političkih aktera i institucija u zemlji. Tom uspjehu u proteklm mjesecima snažno smo pridonijeli

kao hrvatski zastupnici u EP, a prije svega kao prijatelji BiH. Prenijeli smo europskim kolegama kako je BiH ostvarila vidljiv napredak i kako je radi nastavka reformskog procesa nužno u prvim mjesecima 2016. učiniti nove institucionalne korake prema EU. Stoga smo i organizirali u prosincu 2015. u EP veliku konferenciju o “Europskoj budućnosti BiH - 20 godina nakon Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma” na kojoj smo okupili ključne aktore EU, predstavnike SAD-a i sve relevantne kolege zastupnike u EP koji se bave BiH. Naš cilj bio je senzibilizirati sve europske institucije kako će apliciranje za članstvo uslijediti. To smo ponovili i na Odboru za vanjske poslove prije dva tjedna. Sada je očito kako smo u svojoj namjeri da pomognemo širim političkim i diplomatskim naporima BiH i uspjeli. Pred vlastima u BiH sada je ključna odgovornost da zahtjev za članstvo bude vjerodostojan. Ovakav poticaj od strane EU treba pratiti dosljedna provedba strukturnih i europskih reformi na svim razinama. Istodobno u narednim danima očekujemo i konačno rješavanje pitanja prilagodbe SSP-a s obzirom na članstvo Hrvatske u EU kako bi se zadržao princip tradicionalne trgovine. U EP smo kontinuirano upozoravali da se ovo pitanje što prije riješi, vodeći računa da nije riječ o bilateralnom, već o načelnom pitanju koje je i RH morala primijeniti prema susjednim zemljama u pristupnom procesu. Ujedno, BiH treba dovršiti uspostavu funkcionalnog mehanizma koordinacije europskih poslova između različitih razina vlasti, u vezi čega je već poduzet niz mjera.

Kakvo je ozračje unutar institucija EU-a oko podnošenja zahtjeva za članstvo BiH u Uniji, jer se posljednjih mjeseci što “on the record”, što “off the record” mogu čuti raznorazna razmišljanja i oko BiH i općenito daljnjeg proširenja Unije?

- Mislim kako je unutar EU sazrelo razmišljanje da se treba što jasnije definirati i ubrzati razvojni proces BiH od Daytonu prema članstvu u EU. Slijedom politike novog pristupa EU prema BiH i stupanja na snagu Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji 1. lipnja prošle godine, brojne europske kolege primjećuju pozitivne trendove. Nedavno izvješće EK o napretku BiH pozitivno je te naglašava da se zemlja vratila

Budućnost Unije...

Kakvom vide sudbinu Europske unije u svjetlu “grčkog problema”, migrantske krize i rapidno različitih gledišta na nju od strane pojedinih članica Unije te najavljenog britanskog referenduma? Može li EU i to preživjeti i izaći jača?

- Nema nikakve dvojbe da pred Europskom unijom te njezinim državama članicama stoji još jedna izazovna godina. Izbjegličko-migracijska kriza ne jenjava čak niti tijekom zimskih mjeseci, a razumno je za predvidjeti da će se i ponovno intenzivirati početkom proljeća. Posebno je bitno dijalogom i suradnjom provesti dogovor s Turskom kako bi se spriječila nekontrolirana migracijska kretanja preko tzv. istočno-mediteranske odnosno balkanske rute. Rasprava o britanskom prijedlogu reforme EU uzet će

velik dio pažnje institucija, ali i država članica tijekom godine pred nama. Pet britanskih prijedloga i borba za poseban status Ujedinjene Kraljevine unutar Unije zahtijevaju promjene temeljnih ugovora EU što se trenutno ne čini izglednim. Stoga nizozemsko predsjedanje Vijećem EU u prvoj polovici 2016. podrazumijeva veliku odgovornost i umješnost u rješavanju aktualnih pitanja.

Međutim, svi trenutni izazovi s kojima se EU suočava na različitim poljima – od migracijsko-izbjegličke krize preko institucionalnih pitanja pa do pokretanja gospodarskog rasta – nose sa sobom nužnost zajedničkog dijaloga, dogovora i akcije. Zato vjerujem da će Unija uspjeti pronaći rješenja i nastaviti djelovati na korist njezinih građana i država članica.

Pred vlastima u BiH sada je ključna odgovornost da zahtjev za članstvo bude vjerodostojan. Ovakav poticaj od strane EU treba pratiti dosljedna provedba strukturnih i europskih reformi na svim razinama, kaže Plenković

na reformski put. Uostalom, prve mjere dovele su do gospodarskog rasta u 2015., a bilježi se i porast broja zaposlenih te izvoza. Krajem prošle godine održana je prva sjednica Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje na kojem je implementacija europskih reformi u okviru SSP zadana kao dugoročni prioritet BiH. Unatoč vrlo suzdržanom raspoloženju prema proširenju unutar EU, svima je u interesu pomoći BiH da ide naprijed i

učini formalni napredak u pristupanju Uniji.

Nije nikakva tajna da poslijeratna BiH i nije poznata po ispunjavanju preuzetih obveza. Mnogi naši dužnosnici su u institucije Unije išli “s figom u džepu”. Ovo postaje vrlo važno trenutno, jer tehnički mi možemo i prije no što ispunimo postavljene uvjete podnijeti zahtjev, ali se ipak nećemo kretati naprijed na putu ka EU dok ne prihvatimo pravila igre. Koliko povjerenje, ukoliko ga uopće ima, uživaju bh. političari u Bruxellesu?

- Nakon općih izbora u BiH 2014. i politike novog pristupa EU prema BiH, koji je omogućio nastavak integracijskog procesa, BiH se postupno vraća među prioritete Unije. Predsjedništvo BiH zajedno s drugim institucijama obvezalo se provesti potrebne reforme, a EU će sa svoje strane pružati maksimalnu podršku. Prevladava

Unatoč vrlo suzdržanom raspoloženju prema proširenju unutar EU, svima je u interesu pomoći BiH da ide naprijed i učini formalni napredak u pristupanju Uniji, navodi Plenković

stav da je - dvadeset godina od Daytonsko-pariškog sporazuma koji je bio preduvjet mira i stabilnosti - danas nužna preobrazba BiH u modernu i funkcionalnu europsku državu. To će biti moguće jedino uz punu predanost ključnih državnih institucija radu na reformama i europskom putu zemlje, te ostvarivanju jednakopravnosti svih triju konstitutivnih naroda i ostalih.

Kada zahtjev BiH bude prihvaćen od strane Vijeća EU-a, on ide na Europsku komisiju, koja BiH šalje upitnik sa nekoliko tisuća pitanja, izrađuje “avis”, koji ponovno ide na Vijeće EU-a i Europsku komisiju, koji jednoglasno potvrđuju status kandidata. S obzirom kako je Hrvatska sve to već poodavno prošla, te kako dobro poznajete prigode u našoj zemlji, koliko bi ova procedura mogla trajati kada je u pitanju BiH?

- Među svim hrvatskim za-

za vanjske poslove Europskog parlamenta članstvo označit će u budućnost BiH

stupnicima u EP vlada uvjerenje kako je europska budućnost jedina garancija za teritorijalnu cjelovitost i opstojnost BiH. Dinamiku europske integracije odredit će odlučnost predstavnika vlasti u provođenju reformi. U tom kontekstu vjerujem da bi ambicije Predsjedništva da BiH status kandidata dobije u 2017., mogle biti i ostvarene ukoliko se održi politička stabilnost i predanost reformama. S obzirom kako sam bio intenzivno uključen u pristupni proces Hrvatske, smatram kako je od kapitalne važnosti za europski put BiH da se osnaži politički konsenzus svih triju naroda i političkih stranaka o Europskoj uniji kao ključnom državnom prioritetu, da se pri formiranju pregovaračkih timova i nositelja Reformske agende vodi kriterijem stručnosti, te se gradi povjerenje prema Komisiji glede ispunjavanja dogovorenih mjerila. Ujedno, građani moraju biti informirani o svim aspektima članstva u EU, te se kroz vanjskopolički angažman treba raditi na stvaranju boljeg ozračja u državama članicama o ukupnoj percepciji BiH.

Iako se neki u BiH nadaju i priželjkiju "blaži pristup Unije bh. problematiki", u "Strategiji proširenja EU" koju je Europska komisija usvojila 10. studenog 2015. godine jasno stoji: "Zemlje obuhvaćene procesom proširenja moraju ispunjavati dobro utvrđene kriterije kako bi se pridružile EU. Rigorozan proces pristupanja, zasnovan na strogom ali pravednom uvjetovanju i načelu vlastitih zasluga, od ključnog je značaja za kredibilitet politike proširenja, za pružanje poticaj zemljama obuhvaćenim procesom proširenja da slijede dalekosežne reforme i za osiguravanje podrške građana EU". Prema Vašem mišljenju, hoće li strogi kriteriji ostati ili je ipak moguć "mekši pristup"?

- Izvješće Komisije predstavlja analizu uspjeha i izazova na europskom putu kroz proteklu godinu te svojevrstan vodič za

reformu, a nova sveobuhvatna Strategija proširenja EU po prvi put pokriva razdoblje od četiri godine i daje jasnu predodžbu o prioritetima za približavanje europskim standardima. Provedba potrebnih reformi, usklađivanje zakonodavstva, vladavina prava i ispunjavanje gospodarskih i finansijskih kriterija bili su i ostat će uvjeti za pristup Uniji. Proširenja u mandatu ove Komisije neće biti. Međutim, zadaća Unije ostaje pružati finansijsku i stručnu

Učinci ispunjavanja reformskih mjera bit će test koliko je BiH spremna postići napredak na europskom putu, poručio je Plenković

pomoć BiH i zemljama jugoistočne Europe koje pretendiraju na članstvo pri ispunjavanju kriterija. To je u skladu s politikom Unije da bude odgovoran akter koji jamči stabilnost i sigurnost te pokretač razvoja u svome susjedstvu. Također, mi u EP kontinuirano nastojimo emancipirati europskim kolegama kako bi bila povijesna nepravda da BiH bude zadnja u nizu europske integracije zemalja jugoistočne Europe prema EU. Važno je i napomenuti kako će slijedom nove metodologije pregovora s ranim otvaranjem sistemskih poglavlja 23. i 24. BiH već na samom početku pregovaračkog procesa trebati dokazati ostvareni napredak u području neovisnosti pravosuđa, poštivanja temeljnih prava i borbe protiv korupcije, što se iz dosadašnje prakse EU pokazuje kao najteži izazovi za zemlje kandidatkinje.

Popis stanovništva, famozna presuda "Sejdić i Finci", korupcija i organizirani kriminal po kojima, nažalost, prednjačimo u Europi i mnogi drugi problemi i dalje nisu prevladani u BiH. Kada će ove stvari doći na red? Koliko one mogu utjecati na prihvatanje ili odbijanje za-

htjeva za članstvo?

- Navedeni problemi već godinama su na dnevnom redu, a proces približavanja Uniji treba se unutar BiH promatrati kao prigoda da se uz potporu EU pokrenu dugo odgađane promjene u zemlji. Umjesto inzistiranja na provođenju presude Europskog suda za ljudska prava u slučaju "Sejdić-Finci", novi pristup EU omogućava BiH da u prvi plan dođe rješavanje unutarnjih pitanja koja se tiču gospodarskog i socijalnog standarda svih građana. Vidimo kako su stoga u fokusu EU institucija što efikasnije provođenje preciznih točaka Reformske agende u naredne tri godine, a posebno onih koje se tiču reforme javne uprave, tržišta i socijalnog sustava, porezne reforme, konsolidacije proračuna te reforme pravosuđa. Učinci ispunjavanja reformskih mjera bit će test koliko je BiH spremna postići napredak na europskom putu.

Što se tiče unutarnjopolitičkih pitanja, jasno je kako će BiH kao poluprotektorat teško postati dio Unije. Nadalje, jedno od temeljnih principa Unije jeste supsidijarnost te Unija najveći dio svog proračuna usmjerava na regionalnu politiku. Jesu li regije i rješenje bh. gordijevog čvora i može li se na toj osnovi graditi moderna, europska zemlja, a ne ići obrnutim tranzicijama?

- Odgovornost je legitimnih predstavnika triju naroda i političkih stranaka postizanje dogovora o reorganizaciji teritorijalnog ustroja koji bi uspostavio pravedniju raspodjelu političkog i ekonomskog upravljanja na svim razinama vlasti te mehanizme koji bi snažnije garantirali stvarnu ravnopravnost svih triju naroda i ostalih. Prilikom usva-

janja Izvješća o BiH Europski parlament je već dvije godine zaredom poručio kako se ustavna reforma u BiH treba temeljiti na načelima federalizma, decentralizacije, supsidijarnosti te legitimne predstavljenosti, a s namjerom nadgradnje daytonskog okvira. Pritom treba voditi računa da ustavne izmjene idu i u pravcu jednakopravnosti Hrvata kao najmalobrojnijeg konstitutivnog naroda. U tom pogledu vjerujem i da će u narednim mjesecima doći do dogovora o izmjeni Izbornog zakona BiH, uzimajući u obzir legitimnu predstavljenost, pitanju grada Mostara, ali i provedbe presude "Sejdić-Finci".

Vijesti...

ZELENIKA

Problem nepotizma je protkao sve pore bosanskohercegovačkog društva. Ja, kao članica najvišeg zakonodavnog tijela, politički sam nepodobna i politički diskriminirana već duži niz godina te na svojoj koži debelo osjećam političku diskriminaciju. Kako je onda ljudima koji nemaju mogućnost i u strahu su javno progovoriti? Razumijem vas građane jer sam jedna od vas. Unatoč enormnim količinama nepotizma u BiH, ne smijemo kao društvo gubiti nadu u znanje i sposobnost, kojima se treba oduprijeti neznanju i podobnosti, jer znanje je moć, istaknula je Diana Zelenika, zastupnica HDZ-a 1990 u Parlamentarnoj skupštini BiH.

DODIK

Političko Sarajevo i Tužiteljstvo BiH u kontinuitetu protiv mene vode neke istrage i spekulacije te su mi nezanimljivi. Sav moj rad u prošlosti je vrlo transparentan i što se mene tiče - ja sam tu. Mi sporimo BiH koju je nametnuo visoki predstavnik, tu BiH ne možemo i nećemo poduprijeti pa, ili će se BiH vratiti na ono što jest Ustav BiH, ili će stalno biti problematična. Mi nismo avanturisti, mi želimo stabilne odnose u BiH, ali u BiH se mora uvažiti Republiku Srbiju, ni manje ni više od onog što je napisano u Daytonu i Ustavu, kazao je predsjednik RS-a Milorad Dodik.

Među svim hrvatskim zastupnicima u EP vlada uvjerenje kako je europska budućnost jedina garancija za teritorijalnu cjelovitost i opstojnost BiH. Dinamiku europske integracije odredit će odlučnost predstavnika vlasti u provođenju reformi, kazao je Plenković